

Anexa la ordinul ministrului educației și cercetării nr.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Programa școlară
pentru disciplina opțională

Ora cu și pentru animale

Clasele a V-a/a VI-a

2025

NOTĂ DE PREZENTARE

Ora cu și pentru animale este o disciplină opțională integrată, destinată elevilor din clasele a V-a și a VI-a, inclusă în curriculumul la decizia elevului din oferta școlii (CDEOS). Această disciplină oferă un cadru educațional modern, prin care elevii înțeleg relația dintre oameni, animale și mediul înconjurător, dezvoltând atitudini responsabile, empatie, respect, cooperare și comportamente sigure în interacțiunea cu animalele. Conținuturile au caracter interdisciplinar, facilitând realizarea de conexiuni cu alte discipline de studiu: biologie, geografie, consiliere și dezvoltare personală, respectiv educație socială, contribuind la formarea competențelor sociale și civice. Disciplina are un buget de timp de 1 oră pe săptămână.

Programa propusă contribuie la realizarea obiectivelor strategiei *România Educată*, în special la dezvoltarea alfabetizării funcționale, civice și sociale. Prin caracterul său integrator, disciplina susține formarea unei perspective holistice asupra relației dintre oameni, animale și mediul înconjurător, în concordanță cu orientările documentului de politici educaționale *Repere pentru proiectarea curriculumului național*. Elevii sunt încurajați să înțeleagă și să analizeze situații reale, să colaboreze și să comunice eficient, precum și să adopte comportamente responsabile față de lumea vie și față de comunitate.

În România, situația animalelor fără stăpân reprezintă o provocare majoră de interes public, cu implicații asupra bunăstării animalelor, siguranței comunităților și sănătății publice. Observațiile organizațiilor implicate în gestionarea acestei probleme arată că situația este strâns legată de nivelul redus de informare și educație privind bunăstarea animalelor și responsabilitatea față de animalele aflate în îngrijire. Formarea timpurie a respectului, empatiei, grijii față de animale și a comportamentelor responsabile are efecte pozitive asupra modului în care elevii relaționează cu ceilalți, contribuind la dezvoltarea unor cetățeni implicați, respectuoși și conștienți de impactul propriilor acțiuni asupra mediului și comunității în care trăiesc.

Disciplina *Ora cu și pentru animale* are la bază o serie de inițiative educaționale pilot desfășurate începând cu anul școlar 2022–2023, axate pe dezvoltarea competențelor socio-emoționale, a empatiei și a responsabilității față de animale, precum și pe înțelegerea interdependențelor dintre oameni, animale și mediu. În perioada 2023–2025, aceste inițiative au fost extinse progresiv în mai multe unități de învățământ din județul Ilfov, demonstrând potențialul formativ al unei abordări interdisciplinare și experiențiale. Evaluările realizate pe parcursul pilotării au evidențiat o creștere semnificativă a implicării elevilor, precum și îmbunătățirea colaborării, a capacității de analiză critică și a abilității de a identifica și soluționa situații reale din comunitate. Rezultatele au confirmat relevanța formării unor atitudini pozitive față de animale și a responsabilității civice, contribuind la dezvoltarea competențelor-cheie prevăzute în profilul absolventului de gimnaziu: competențe sociale și civice, spirit de inițiativă și sensibilizare față de mediul înconjurător.

Scopul disciplinei opționale este dezvoltarea competențelor sociale și civice ale elevilor, precum și a spiritului de inițiativă, responsabilitate și sensibilizare culturală, prin abordarea relației dintre oameni, animale și mediul înconjurător. Elevii învață să recunoască nevoile fundamentale ale animalelor, să înțeleagă responsabilitățile legate de îngrijirea acestora și principiile unei interacțiuni sigure și respectuoase. Prin activități de observare, reflecție, colaborare și aplicare practică, disciplina promovează formarea unor atitudini pozitive și responsabile față de animale, contribuind la dezvoltarea empatiei, a comportamentelor prosoziale și a unei relații armonioase cu mediul și comunitatea. Accentul este pus pe formarea de competențe și atitudini durabile, mai degrabă decât pe acumularea de cunoștințe teoretice, elevii fiind sprijiniți să transfere în situații reale valorile grijii, respectului și responsabilității.

Cunoștințele, abilitățile și atitudinile dezvoltate prin această disciplină sunt aliniate cadrului legislativ național și internațional în domeniul protecției animalelor. Programul valorifică principiile consacrate în documente precum *Declarația Universală a Drepturilor Animalelor* (1978), *Convenția Europeană pentru protecția animalelor de companie* (Consiliul Europei, 1987) și *Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor*, cu modificările și completările ulterioare. Aceste repere sunt integrate într-o manieră accesibilă vârstei elevilor, punând accent pe bunăstare, responsabilitate și interacțiune sigură cu animalele, în relație cu mediul și comunitatea.

Corelarea dintre competențele generale, cele specifice și activitățile de învățare asigură dezvoltarea unor competențe fundamentale, precum empatia și responsabilitatea, participarea civică, colaborarea, gândirea critică și capacitatea de a lua decizii informate în contexte reale.

Competențele vizate prin această disciplină sunt corelate cu cele din *Profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a*. Astfel, *competențele sociale și civice din profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a* sunt asociate cu toate competențele generale ale programei și indirect cu cele specifice, după cum urmează:

- **„Relaționarea pozitivă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare, prin exercitarea unor drepturi și asumarea de responsabilități”** se regăsește în mod direct în competențele specifice asociate CG3 – Evaluarea relației dintre oameni și animale pentru a fundamenta decizii responsabile, în acord cu principiile etice și preventive, în special în:

CS3.1. Recunoașterea/identificarea unor reguli de igienă, prevenție și protecție pentru dezvoltarea unui comportament responsabil în interacțiunea cu animalele.

CS3.4. Integrarea unor norme de comportament preventiv în familie și comunitate pentru prevenirea unor probleme ce pot afecta oamenii, animalele și mediul în care trăiesc.

CS3.5. Participarea activă în proiecte și acțiuni comunitare care susțin responsabilitatea față de animale și protecția mediului pentru a evalua diferite situații întâlnite și pentru a lua decizii de acțiune.

- **„Operarea cu valori și norme de conduită relevante pentru viața personală și pentru interacțiunea cu ceilalți”** este reflectată transversal în:

CS1.2. Explicarea rolurilor multiple pe care animalele le au în viața oamenilor (familie, comunitate, natură) și a responsabilității față de nevoile lor.

CS2.4. Explicarea responsabilităților de bază în îngrijirea unui animal (hrană, adăpost, igienă, prevenție, siguranță).

CS2.5. Analizarea unor situații reale sau simulate pentru formularea unor modalități adecvate de protejare și susținere a bunăstării animalelor.

- **„Manifestarea disponibilității pentru participare civică în condițiile respectării regulilor grupului și valorizării diversității”** este corelată cu:

CS1.1. Identificarea și descrierea diversității animalelor folosind observații și exemple din viața reală;

CS1.5. Aplicarea principiilor de empatie și respect față de animale în contextul realităților cotidiene;

CS2.3. Formularea unor măsuri simple și sigure de sprijin sau intervenție, pe baza recunoașterii semnelor de bunăstare precară a animalelor;

CS3.5. Participarea activă în proiecte și acțiuni comunitare care susțin responsabilitatea față de animale și protecția mediului pentru a evalua diferite situații întâlnite și pentru a lua decizii de acțiune.

De asemenea, *competențele asociate spiritului de inițiativă și antreprenoriatului din profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a* sunt asociate cu o serie de competențe specifice, aferente competenței generale GC3, astfel:

- **„Manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și în explorarea unor probleme ale comunității locale”** se reflectă în special în:

CS3.2. Adoptarea unor comportamente adecvate pentru gestionarea situațiilor de risc sau conflict cu animalele pentru siguranța proprie și a acestora.

CS3.4. Integrarea unor norme de comportament preventiv în familie și comunitate pentru prevenirea unor probleme ce pot afecta oamenii, animalele și mediul în care trăiesc.

CS3.5. Participarea activă în proiecte și acțiuni comunitare care susțin responsabilitatea față de animale și protecția mediului pentru a evalua diferite situații întâlnite și pentru a lua decizii de acțiune.

Nu în ultimul rând, *competențele asociate sensibilizării și exprimării culturale din profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a* sunt asociate cu o serie de competențe specifice, aferente CG3, astfel:

- **„Realizarea de lucrări creative, folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extrașcolare”** este corelată cu:

CS1.1. Identificarea și descrierea diversității animalelor folosind observații și exemple din viața reală.

CS1.3. Înțelegerea metodelor simple de observare și documentare (fotografii, jurnale de observație, materiale digitale) pentru a studia comportamentele animalelor.

CS1.5. Aplicarea principiilor de empatie și respect față de animale în contextul realităților cotidiene.

CS2.1. Identificarea nevoilor de bază ale animalelor și explicarea modului în care acestea se raportează la cele cinci libertăți fundamentale.

Originalitatea programei *Ora cu și pentru animale* este potențată de faptul că aceasta propune parteneriate cu organizații non-guvernamentale și instituții cu preocupări specifice în domeniul protecției animalelor. Astfel, se facilitează un mediu de învățare interactiv și dinamic, valorificând metode și instrumente educaționale inovative. Prin aceste parteneriate, elevii pot participa la aplicații practice și pot accesa resurse didactice moderne, având totodată oportunitatea de a interacționa cu medici veterinari, specialiști în protecția animalelor și a mediului și cu profesioniști din domenii conexe, care pot constitui modele inspiraționale pentru ei.

Din perspectiva domeniilor de cunoaștere, programa are un nivel de integrare curriculară predominant transdisciplinar, păstrând totodată un caracter inter- și multidisciplinar. La formarea competențelor specifice și generale pot contribui conexiunile cu discipline precum educația socială, biologia, geografia, fizica, dar și cu alte domenii relevante, într-o manieră integrată. Conținuturile sunt concepute astfel încât să poată fi abordate de orice profesor cu pregătire corespunzătoare într-una dintre specializările menționate sau în domenii conexe. Totodată, profesorul care predă această disciplină trebuie să dețină cunoștințe despre bunăstarea animalelor și relația om-animal-mediu, competențe pedagogice pentru activități interactive și sigure, abilități de comunicare și colaborare, precum și capacitatea de a dezvolta empatia, responsabilitatea și comportamentele prosociale ale elevilor.

Din punct de vedere metodologic, programa propune o abordare a învățării centrată pe experiențe și provocări concrete, în care elevii sunt implicați activ în explorarea situațiilor reale și în punerea în practică a cunoștințelor dobândite. Metodele includ activități practice, proiecte, studii de caz, investigații și aplicații *learning by doing*, prin care elevii pot observa, analiza și propune soluții pentru situații reale legate de relația om-animal, protecția mediului și viața comunității. Învățarea se desfășoară într-un cadru colaborativ, în care profesorul acționează ca facilitator și partener în procesul educațional, sprijinind dezvoltarea competențelor socio-emoționale, a gândirii critice, a responsabilității și a empatiei. Această abordare metodologică permite integrarea diverselor teme și contexte, adaptându-se la resursele disponibile și nevoile elevilor, fără a se limita la exemple sau proiecte specifice.

Structura programei include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice, corelate cu cele generale;
- activități de învățare, oferite într-o abordare concretă;
- conținuturi ale învățării, integrate și interdisciplinare, organizate pe domenii, concepute pentru a explora o paletă diversă de teme și situații;
- sugestii metodologice, incluzând exemple concrete de strategii, metode, tehnici și instrumente, recomandări privind instruirea diferențiată și evaluarea, precum și un exemplu concret de desfășurare a unei activități de învățare.

COMPETENȚE GENERALE (CG) ȘI SPECIFICE (CS)

CG1	Utilizarea cunoștințelor despre lumea animalelor pentru înțelegerea relațiilor cu mediul de viață și dezvoltarea responsabilității
CG2	Dezvoltarea capacității de a interpreta nevoile animalelor pentru îngrijirea corectă și protecția acestora
CG3	Evaluarea relației dintre oameni și animale pentru a fundamenta decizii responsabile, în acord cu principiile etice și preventive

COMPETENȚE SPECIFICE (CS) ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

CG1 – Utilizarea cunoștințelor despre lumea animalelor pentru înțelegerea relațiilor cu mediul de viață și dezvoltarea responsabilității

CS 1.1. Identificarea și descrierea diversității animalelor folosind observații și exemple din viața reală

- observarea unor imagini, materiale video sau situații reale pentru a identifica diferite categorii de animale și caracteristicile lor esențiale (aspect, habitat);
- clasificarea animalelor după habitat, modul de viață și rol, pentru a înțelege diversitatea și adaptările acestora;
- realizarea unei expoziții de postere despre diverse categorii de animale, ilustrând trăsăturile caracteristice și exemple din comunitate;
- realizarea unui colaj tematic (digital sau pe hârtie) „Animalele din comunitatea mea”, pornind de la observații directe sau materiale furnizate;
- identificarea și prezentarea unor specii de animale prin participarea la activități sau concursuri tematice (ex.: „Prin ochii lor”, „Prietenul meu necuvântător”).

CS1.2. Explicarea rolurilor multiple pe care animalele le au în viața oamenilor (familie, comunitate, natură) și a responsabilității față de nevoile lor

- studierea unor exemple și studii de caz despre modul în care animalele sprijină oamenii (animale de asistență, de terapie, de serviciu) și discutarea responsabilităților pe care acestea le implică;
- analizarea unor exemple de animale utilitare (câini-ghid, câini de terapie, câini polițiști, cai de terapie și de lucru) în vederea identificării și stabilirii nevoilor specifice ale acestora;
- întâlniri cu profesioniști sau voluntari (medic veterinar, polițist însoțit de câine de serviciu, îngrijitor) care pot prezenta situații reale despre rolurile animalelor și responsabilitatea față de acestea;
- conversații euristice privind modul în care animalele de companie oferă sprijin emoțional, dar și cu privire la cerințele necesare pentru îngrijirea lor adecvată, pentru a înțelege responsabilitățile implicate;
- studiu de caz narativ - „Animalul meu m-a ajutat când... / Eu am ajutat un animal când...”, urmat de reflecții în perechi sau grupuri;
- vizionarea unor materiale video despre animale care sprijină oamenii, pentru a identifica principalele lor nevoi necesare îndeplinirii rolurilor.

CS1.3. Înțelegerea metodelor simple de observare și documentare (fotografii, jurnale de observație, materiale digitale) pentru a studia comportamentele animalelor

- elaborarea unui jurnal de observație în care elevii notează comportamentele unui animal din mediul apropiat, pentru a înțelege modul în care acesta interacționează cu habitatul său;
- realizarea unei prezentări „O zi din viața animalului ales de mine”, utilizând o metodă la alegere: text, desen, fotografii sau prezentare digitală;
- observarea unor animale din mediul apropiat (propria curte, în parc sau în comunitate) și completarea unei fișe de observație pentru a identifica comportamentele și nevoile lor de bază;
- prezentări în grupuri mici, în care elevii folosesc fotografii, schițe sau materiale video pentru a ilustra comportamente observate la animale;
- exersarea utilizării materialelor digitale simple (tablete, aplicații foto/video) pentru documentarea unor comportamente ale animalelor în contexte controlate (ex.: filmarea unui animal de pluș animat de colegi, doar pentru a învăța tehnica).

CS1.4. Analizarea informațiilor privind interacțiunile om–animal–mediu pentru recunoașterea comportamentelor adecvate și sigure

- realizarea unei hărți mentale tematice („Întâlnim animale în oraș/sat/pădure – cum procedăm?”), în care elevii identifică tipuri de întâlniri posibile și comportamente adecvate fiecărui context;
- elaborarea, în grup, a unui set de reguli de siguranță pentru interacțiunea cu animale în medii diferite (stradă, gospodărie, spații verzi, zone naturale), pornind de la exemple concrete;
- analiza unor scenarii de tipul „Ce faci dacă...?”, în care elevii discută pașii corecți în situații reale (de ex.: întâlnești un arici, un câine singur, un animal rănit, o pasăre căzută din cuib);
- dezbateri despre diferențele dintre animalele de companie și cele salbatice (exemple de întrebări cheie: De ce nu toate animalele pot trăi cu oamenii?) pentru identificarea cauzelor și comportamentelor specifice interacțiunii cu fiecare categorie.

CS1.5. Aplicarea principiilor de empatie și respect față de animale în contextul realităților cotidiene

- lecturi, povești și materiale video despre relația om–animal, urmate de discuții în grup privind empatia, respectul, grija și siguranța (ex.: povești reale precum Hachiko, Balto, Laika; personaje din literatură și film precum Colț Alb, Lassie, Bambi, Simba);
- analizarea unor exemple de animale reale sau fictive, pentru a identifica emoțiile, nevoile și vulnerabilitățile acestora;
- vizite la adăposturi, ferme educaționale, centre de reabilitare sau întâlniri cu profesioniști (medic veterinar, voluntari, polițist având câine de serviciu), cu accent pe observarea comportamentelor empatice și sigure în interacțiuni reale;
- realizarea, în echipă, a unui poster, colaj sau a unei prezentări tematice pentru a evidenția gesturi simple prin care oamenii pot sprijini animalele;
- participarea la evenimente dedicate protecției animalelor (Ziua Mondială a Animalelor, Ziua Animalelor fără Stăpân) și organizarea de micro-campanii în clasă privind respectul și responsabilitatea față de animale.

CG2 – Dezvoltarea capacității de a interpreta nevoile animalelor pentru îngrijirea corectă și protecția acestora

CS2.1. Identificarea nevoilor de bază ale animalelor și explicarea modului în care acestea se raportează la cele cinci libertăți fundamentale

- vizionarea unor materiale video și discuții ghidate despre nevoile de bază ale animalelor (hrană, apă, adăpost, sănătate, libertate de mișcare) și legătura lor cu cele cinci libertăți fundamentale;
- compararea unor situații „drepturi respectate vs. drepturi încălcate” prin fișe, imagini sau scurte studii de caz (animale bine îngrijite vs. animale lipsite de nevoi esențiale);
- analizarea activității unor organizații care protejează animalele, pentru a înțelege cum sunt aplicate în practică principiile bunăstării animalelor;
- realizarea unei fișe de observare pentru un animal ales („De ce are nevoie pentru a fi sănătos și în siguranță?”), cu raportare explicită la cele cinci libertăți;
- vizite educative la un adăpost, o fermă sau un centru de reabilitare, pentru a identifica direct modul în care sunt asigurate nevoile de bază și libertățile fundamentale;

- realizarea unui mini-proiect „Prin ochii lor” prin documentarea foto/video a modului în care sunt îngrijite animalele din comunitate pentru identificarea libertăților respectate sau încălcate.
<i>CS2.2. Compararea unor condiții de trai diferite pentru evaluarea impactului acestora asupra bunăstării animalelor</i>
- analizarea comparativă a unor imagini sau materiale video (animal bine îngrijit vs. animal neglijat; spații curate vs. spații improprii) pentru a identifica modul în care îngrijirea și condițiile de mediu influențează bunăstarea animalelor; - elaborarea unui studiu de caz despre animale care realizează munci grele, pentru a identifica situațiile de îngrijire precară și a formula alternative care le pot îmbunătăți condițiile de viață; - realizarea unei hărți conceptuale „Un trai bun pentru...” (ex.: câine, pisică, găină, cal) pentru a compara cerințele de îngrijire ale diferitelor specii de animale; - evaluarea, pe baza unor fișe sau materiale vizuale, a condițiilor de bunăstare din ferme pentru a identifica în ce măsură spațiul, hrana, accesul la apă, comportamentele naturale și îngrijirea susțin nevoile animalelor; - dezbateri pentru a compara situații pozitive și negative de utilizare a animalelor și pentru a identifica semnele care indică momentul în care bunăstarea lor este afectată; - realizarea unui exercițiu aplicat în care elevii compară situații înainte/după pentru a analiza cum modificarea unei singure condiții (ex.: spațiu, mișcare, lumină naturală) influențează bunăstarea animalului.
<i>CS2.3. Formularea unor măsuri simple și sigure de sprijin sau intervenție, pe baza recunoașterii semnelor de bunăstare precară a animalelor</i>
- identificarea semnelor de bunăstare precară (subnutriție, lipsă de igienă, izolare, răni, comportamente anormale), pornind de la fotografii, situații simulate sau scurte materiale video; - analizarea unor studii de caz privind animale aflate în situații de îngrijire improprie (ex.: animale la circ, animale sălbatice în captivitate, animal legat prea scurt, lipsa apei, spațiu insuficient, animale rănite fără îngrijire) pentru a propune măsuri imediate și sigure adaptate fiecărei situații; - participarea la un joc de rol în care elevii analizează diferite scenarii și formulează pașii corecți privind ce pot face, ce nu pot face și cui pot cere ajutor pentru a sprijini un animal aflat în dificultate; - elaborarea, în cadrul unui atelier practic, a unor liste de tipul „Primii pași siguri” pentru a stabili acțiuni corecte și imediate în situații frecvente precum animal pierdut, rănit sau ținut în condiții neadecvate; - realizarea unor aplicații practice, în condiții controlate și sigure, pentru a crea soluții de sprijin precum căsuțe pentru pisicile comunitare sau coridoare pentru arici. - dezbateri despre animalele fără stăpân pentru a identifica semnele de suferință și pentru a propune soluții sigure și realiste de sprijin.
<i>CS2.4. Explicarea responsabilităților de bază privind îngrijirea unui animal, inclusiv asigurarea hranei, adăpostului, igienei, siguranței)</i>
- elaborarea unui jurnal de îngrijire în care elevii notează zilnic, timp de o săptămână, nevoile unui animal real sau imaginar și explică importanța fiecărui element pentru bunăstarea acestuia; - realizarea unor mini-prezentări tematice, individuale sau în grup, pentru a explica aspecte esențiale ale îngrijirii animalelor, precum igiena, hrana adecvată, vizita la medicul veterinar, măsurile de prevenție și siguranță; - întocmirea unei liste de verificare a proprietarului responsabil, în care elevii identifică elementele esențiale necesare pentru a asigura un trai adecvat unui animal (hrană, adăpost, igienă, îngrijire medicală, interacțiune). - simularea unui proces de adopție responsabilă, prin parcurgerea etapelor necesare (pregătirea spațiului, informarea, alegerea adăpostului, înțelegerea obligațiilor), pentru a înțelege cerințele și responsabilitățile implicate; - realizarea unei activități integrate în care elevii estimează costurile de bază pentru îngrijirea unui animal și dezbate responsabilitățile și riscurile deținerii unui animal exotic, pentru a înțelege ce presupune o îngrijire responsabilă
<i>CS2.5. Analizarea unor situații reale sau simulate pentru a formula modalități adecvate de protejare și susținere a bunăstării animalelor</i>

- realizarea unor vizite de observare în comunitate, în cadrul cărora elevii documentează condițiile de trai ale animalelor, identifică aspecte pozitive și aspecte ce necesită îmbunătățire și propun soluții realiste pentru creșterea bunăstării acestora;
- analizarea unor cazuri reale sau simulate într-un joc de rol de tip „Tribunalul animalelor”, pentru a identifica regulile încălcate și a formula recomandări concrete de intervenție și prevenție
- participarea la activități comunitare dedicate protecției animalelor (evenimente de promovare a adopțiilor, campanii de informare, sterilizare sau microcipare) pentru a analiza impactul acestora și a identifica posibile îmbunătățiri;
- realizarea unor mini-proiecte civice orientate spre soluții, prin care elevii identifică nevoile animalelor din comunitate și propun acțiuni concrete pentru îmbunătățirea stării de bine a acestora, precum:
 - „Adoptă responsabil!” – realizarea de materiale educative despre adopția responsabilă;
 - „Un oraș prietenos cu animalele” – propuneri de spații, reguli și resurse pentru bunăstarea animalelor din comunitate;
 - „Monitorizare comunitară” – identificarea situațiilor în care animalele au nevoie de sprijin (arbori cu scorburi pentru păsări, coridoare pentru arici, hrănitori iarna etc.), urmate de propuneri de acțiuni pentru îmbunătățire.

CG3 – Evaluarea relației dintre oameni și animale pentru a fundamenta decizii responsabile, în acord cu principiile etice și preventive

CS3.1 Recunoașterea/identificarea unor reguli de igienă, prevenție și protecție pentru dezvoltarea unui comportament responsabil în interacțiunea cu animalele

- crearea de materiale informative de tipul afișelor și pliantelor cu „Reguli de aur pentru siguranță în preajma animalelor”, adaptate pentru școală, acasă, pentru diseminarea normelor comportamentale în comunitate;
- analizarea unor imagini și videoclipuri pentru recunoașterea comportamentelor incorecte și nesigure și propunerea de comportamente etice în interacțiunea cu animalele domestice și sălbatice;
- demonstrații și activități cu specialiști pe teme privind apropierea în siguranță de animale pentru recunoașterea semnelor de stres, dresaj de bază și interacțiune blândă cu acestea;
- activitate practică „Kitul meu de siguranță” pentru realizarea unei liste de reguli simple despre igienă, prevenție și pași de urmat când întâlnesc animale rănite sau aflate în dificultate;
- prezentări și dezbateri cu experți (medici veterinari și reprezentanți ai ONG-urilor) în vederea explicării modalității de îngrijire a animalelor (hrană, adăpost, igienă, tratamente medicale, nevoi specifice animalelor exotice etc.);
- întocmirea unui jurnal de îngrijire zilnic, săptămânal sau lunar pentru documentarea activităților de îngrijire a unui animal;
- participarea la campanii online și în comunitate prin realizarea și distribuirea de materiale educaționale și de conștientizare pentru promovarea normelor privind deținerea responsabilă și bunăstarea animalelor;
- demonstrații ale dresorilor și terapeuților cu câini special antrenați pentru conștientizarea importanței și rolului animalelor pentru societate.

CS3.2. Adoptarea unor comportamente adecvate pentru gestionarea situațiilor de risc sau conflict cu animalele pentru siguranța proprie și a acestora

- dezbateri privind situațiile frecvente în care se pot afla animalele sălbatice (ex.: pasăre rănită, vulpe sau șarpe în curte, dihor care atacă păsările etc.) pentru identificarea soluțiilor corecte;
- realizarea unor ateliere de lucru de tip „limbajul corpului” pentru identificarea semnelor de stres, frică și agresivitate la câini, pisici, cai și vaci;
- prezentări, alături de specialiști, privind tipuri de urgențe medicale la animale, condiții de intervenție, transport și obținerea ajutorului specializat pentru dezvoltarea abilităților de gestionare a acestor situații;
- activități de informare și conștientizare privind specificul animalelor sălbatice în comparație cu cele de companie pentru diferențierea acestora;
- dezbateri privind rolul animalelor sălbatice în ecosistem pentru eliminarea percepțiilor greșite legate de utilitate/dăunător, folosind jocuri de analiză (ex.: „Folositor sau dăunător?”);
- analiza realității ecologice și comportamentale a unor specii pentru demontarea miturilor și a legendelor prin discuții despre superstiții legate de animale sălbatice (ex.: cucuvea, șarpe, liliac);

- exerciții practice pentru gestionarea temerilor nejustificate față de animalele sălbatice;
- vizionarea de filme educative și artistice cu exemple de impact uman asupra animalelor sălbatice (ex.: *Over the Hedge* – 2006, *Brother Bear* – 2003, *Rio* – 2011), însoțită de analize critice pentru dezvoltarea unui set de reguli sau norme utile în relația cu animalele.

CS3.3. Corelarea unor aspecte privind sănătatea oamenilor, a animalelor și a mediului, prin raportarea responsabilă la exemple și situații din viața de zi cu zi, pentru a înțelege mai bine legăturile dintre oameni și animale

- dezbateri despre boli transmisibile între oameni și animale (paraziți, boli de piele, boli respiratorii) pentru asumarea unor reguli simple de prevenție: igienă, spălătul mâinilor, evitarea contactului cu animale bolnave;
- crearea de materiale educaționale (postere, fișe, colaje etc.) despre comportamente sănătoase cu privire la igienă, gestionarea deșeurilor, prevenția bolilor și protecția animalelor pe tot parcursul anului;
- dezbateri despre profilaxia animalelor (deparazitare, vaccinare, igiena adăposturilor) și impactul asupra sănătății oamenilor;
- dezbateri privind ajutorul pe care elevii îl pot oferi animalelor cu dizabilități pentru îngrijirea corectă a acestora;
- prezentarea unor noțiuni de prim-ajutor pentru oameni (mușcături, zgârieturi, alergii), când și cum intervenim, cui cerem ajutor, când mergem la medic;
- prezentarea unor tehnici de prim-ajutor de bază pentru animale pentru evaluarea situațiilor în care elevii pot acționa în siguranță, dar și pentru a decide când este necesară intervenția unui adult sau a unui medic veterinar;
- vizite la cabinete veterinare pentru înțelegerea rolului medicului veterinar în prevenție, sănătate publică și protecția animalelor.

CS 3.4. Integrarea unor norme de comportament preventiv în familie și comunitate pentru prevenirea unor probleme ce pot afecta oamenii, animalele și mediul în care trăiesc

Realizarea unor studii de caz pentru dezvoltarea gândirii critice. Exemple:

- „Lacul a devenit verde” – analiza cauzelor (căldură, poluare), efectelor asupra animalelor și oamenilor și identificarea de soluții comunitare;
- „Când vine apa – Ce se întâmplă cu oamenii și animalele?” – impactul ploilor abundente și al inundațiilor;
- „Cercul rezistenței: microbi între oameni, animale și mediu” – discuții despre răspândirea microbilor și prevenție;

Realizarea unor exerciții practice pentru a aprecia critic aplicarea unor măsuri preventive. Exemple:

- „Cum protejăm animalele pe caniculă?” – elaborarea unei liste de măsuri simple: apă, umbră, limitarea efortului, verificarea suprafețelor fierbinți;
- Discuții ghidate despre poluare și deșeuri în comunitate: exemple locale, impact asupra păsărilor, animalelor mici și domestice - elevii propun soluții practice: curățenie, containere, reciclare;
- Explicarea simplă a antibiorezistenței: reguli pentru utilizarea corectă a antibioticelor la oameni și animale.
- „3 soluții pentru o comunitate mai sănătoasă” – identificarea unei probleme din comunitate și propunerea de măsuri fezabile pentru școală și familie.
- „Un bol cu viață – apă curată vs. apă murdară”: observarea și compararea apei, identificarea riscurilor pentru oameni și animale;
- „Harta animalelor din cartierul meu”: desen sau hartă digitală cu locurile unde elevii întâlnesc animale și regulile de siguranță;
- „Termometrul animalelor” – măsurarea temperaturii la soare și la umbră, formularea unor reguli pentru protecția animalelor în caniculă;
- „Cât costă întreținerea unui animal pentru 30 de zile?” – calcul orientativ al costurilor pentru hrană, igienă și prevenție;
- „Reciclez pentru animale” – colectarea și sortarea obiectelor reciclabile și explicarea pericolelor gunoaielor pentru animale;
- Realizarea unor materiale educaționale precum afișe educative: „Apă curată pentru noi și pentru animale”, „Protejăm animalele vara/iarna”, „Nu antibioticelor fără motiv!” pentru diseminarea unor principii de protejare și îngrijire corectă a animalelor.

CS3.5. Participarea activă în proiecte și acțiuni comunitare care susțin responsabilitatea față de animale și protecția mediului pentru a evalua diferite situații întâlnite și pentru a lua decizii de acțiune

Asumarea unor roluri sau sarcini în cadrul unor proiecte cum ar fi:

Proiecte comunitare și monitorizare locală

- „Ce animale trăiesc lângă noi?” - observarea și notarea apariției animalelor timp de 1–2 săptămâni; analizarea problemelor identificate și propunerea de măsuri de sprijin.

Campanii de conștientizare și educație civică

- Campanie școlară „Adoptă responsabil!”: creare de afișe, mini-videoclipuri și mesaje educative despre adopție, sterilizare, microcipare și comportamente sigure; expunere în școală sau online;
- Concurs civic „Eu schimb lumea pentru animale!”: propunerea de inițiative simple pentru bunăstarea animalelor (spații pentru arici, postere, reguli de interacțiune responsabilă);
- Zi tematică „O singură sănătate în școala mea”: standuri tematice pregătite de elevi despre animale și mediu, igiena apei, antibiorezistență, riscuri după ploi, poluare și ecosisteme urbane.

Realizarea de mini-proiecte și activități practice pentru evaluarea unor situații reale

- „Misiunea Ariciul”: discuții despre rolul aricilor în ecosistem, realizarea unor modele simple de coridoare în garduri, mesaje pentru comunitate, documentare foto/video înainte/după;
- „Hrănitori de iarnă pentru păsări”: confecționarea și amplasarea hrănitorelor, monitorizarea săptămânală și discuții despre impactul lor;
- Studiu de caz „Ce facem cu deșeurile?”: analiza unei situații locale, identificarea cauzelor și formularea unor soluții practice pentru comunitate;
- Jurnal comunitar „Ce pot schimba într-o săptămână?”: elevii notează zilnic un gest responsabil față de animale și mediu, cu discuții ulterioare în grup.

Realizarea de vizite educaționale în cadrul unor activități precum:

- „Săptămâna Sănătății Animalelor”: întâlniri cu medici veterinari și reprezentanți ai ONG-urilor pentru informare privind prevenția, igiena și bolile transmisibile; elevii realizează materiale informative pentru școală și comunitate.

Notă:

1. Având în vedere numărul mare de activități propuse și existența unor elemente similare între competențe/activități, profesorul este încurajat să selecteze doar acele activități care se potrivesc vârstei elevilor, specificului clasei și contextului comunității. Este important ca activitățile alese să fie realiste, fezabile și ușor de implementat, astfel încât să fie asigurată implicarea activă a elevilor și atingerea obiectivelor de învățare în condiții de siguranță și eficiență.

2. Toate activitățile care presupun deplasări în afara școlii (vizite la adăposturi, ferme, centre de reabilitare, evenimente comunitare etc.) trebuie să fie realizate conform procedurii școlii, doar cu acordul scris al părinților sau tutorilor legali și să respecte toate condițiile de siguranță pentru elevi.

CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi propuse
Oameni și animale: relații, roluri și responsabilitate	- Diversitatea lumii vii și respectul pentru toate formele de viață; rolul animalelor în familie, comunitate și natură (animale de companie, ferme, sălbatice) și responsabilitatea față de ele - Animale cu roluri speciale: câini-ghid, câini-polițiști, animale de terapie, cai de lucru și de sport, animale de laborator și alte animale utilitare - Animale sălbatice (păsări, arici, vulpi, lilieci etc.) și relația cu oamenii; comportamente sigure și percepții corecte - Legătura dintre sănătatea oamenilor, animale și mediu
Drepturile și bunăstarea animalelor	- Nevoile de bază ale animalelor și cele 5 libertăți fundamentale - Bunăstarea animalelor și îngrijirea responsabilă - Deținerea responsabilă de animale: reguli și obligații pentru proprietari - Inițiative civice în beneficiul animalelor: adăposturi, sanctuare, campanii de sterilizare și informare <i>Prevenirea abuzului asupra animalelor (proiect)</i>
Îngrijirea și protecția animalelor	- Îngrijirea corectă a animalelor de companie: vizite periodice la medicul veterinar, prevenție și vaccinare - Îngrijirea corectă a animalelor de fermă: hrană, adăpost, condiții de mediu și bunăstare - Sănătatea animalelor și impactul asupra sănătății oamenilor: transmiterea bolilor între animale și oameni, impactul alimentației și al poluării asupra sănătății - Prim-ajutor pentru animale: intervenții de urgență și măsuri de protecție în caz de accident sau îmbolnăvire <i>Adopția animalelor (proiect)</i>
Sălbatice, liber și protejat	- Salvarea și îngrijirea temporară a animalelor sălbatice: cine poate interveni, cui cerem ajutor și rolul centrelor de reabilitare - Specii protejate și specii invazive - importanța protejării speciilor native și problemele cauzate de speciile aduse din alte medii - Percepții și mituri despre animale sălbatice: de ce considerăm unele specii „folositoare” sau „dăunătoare” și rolul lor în natură - Interacțiunea în siguranță: comportamente permise și interzise când întâlnim animale sălbatice <i>Un animal sălbatic în apropierea casei; o zi din viața unui animal sălbatic, prin ochii acestuia (proiect)</i>
Oameni, animale și mediu	- Schimbările climatice: impactul asupra mediului, animalelor și sănătății oamenilor - Rezistența microbiană: cum apar microbii care nu mai răspund la antibiotice și cum putem preveni fenomenul - Poluarea cu pesticide: efecte asupra animalelor și oamenilor și soluții prietenoase cu mediul - Animalele și comunitățile: rolul speciilor în dezvoltarea comunităților și legătura cu mediul natural - Condițiile din ferme: impactul asupra animalelor și asupra sănătății alimentelor.

Notă:

Ora cu și pentru animale – clasa a V-a /a VI-a

1. Conținuturile vor fi abordate în strânsă corelare cu activitățile de învățare și competențele specifice.

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina opțională *Ora cu și pentru animale* oferă sugestii metodologice menite să sprijine cadrele didactice în planificarea și desfășurarea eficientă a activităților. Aceste recomandări oferă un cadru flexibil pentru implementarea procesului de predare-învățare-evaluare, permițând adaptarea strategiilor didactice la vârsta și nevoile elevilor. Activitățile propuse încurajează învățarea activă, colaborativă și experiențială, punând accent pe dezvoltarea competențelor specifice și formarea atitudinilor pozitive față de animale și mediul înconjurător, precum și pe dobândirea unor abilități practice care susțin aplicarea cunoștințelor în contexte reale.

Strategiile didactice pot varia, însă metodele interactive sunt deosebit de eficiente, deoarece încurajează colaborarea, schimbul de idei și dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de comunicare. În acest context, se pot utiliza tehnici precum *buzz-groups*, în care elevii discută în grupuri mici despre nevoile fundamentale ale animalelor și prezintă concluziile colegilor, sau *turul galeriei*, prin care elevii realizează postere sau afișe pe teme legate de animale, le expun în clasă și le evaluează împreună. Aceste metode vor fi adaptate la particularitățile grupului și la resursele disponibile. De asemenea, strategiile care stimulează gândirea critică și participarea activă în discuții sunt esențiale, oferind elevilor un mediu sigur și respectuos în care aceștia își pot exprima ideile și își pot argumenta punctele de vedere.

Cunoscând rolul său de organizator și facilitator al activităților de învățare, cadrul didactic poate utiliza *strategii euristice și cognitive*, ghidând procesul de învățare astfel încât elevii să își dezvolte noi competențe prin investigare, explorare și rezolvare de probleme. O metodă potrivită este *Problem-Based Learning (PBL)*, care pornește de la o problemă practică, de exemplu gestionarea animalelor fără stăpân. Elevii sunt împărțiți în grupuri, identifică principalele probleme, analizează cauzele și propun soluții, pe care le prezintă fie în cadrul grupului, fie în fața clasei, exersând astfel abilități de gândire critică, organizare a informațiilor și colaborare.

Deși asemănătoare cu PBL, *studiile de caz* reprezintă un alt instrument metodologic valoros în cadrul disciplinei *Ora cu și pentru animale*, deoarece permit elevilor să analizeze situații reale sau ipotetice, să identifice probleme, să formuleze soluții și să reflecteze asupra consecințelor acțiunilor umane asupra animalelor, mediului și sănătății comunității. În continuare, sunt prezentate câteva sugestii pentru studii de caz ce pot fi abordate de către profesor:

- *Schimbările climatice și impactul asupra mediului*: elevii analizează un lac în care apa devine verde și murdară din cauza căldurii și poluării, discută efectele asupra mediului, asupra animalelor sălbatice și asupra sănătății oamenilor după ploile mari și propun măsuri de prevenire sau remediere;
- *Rolul animalelor în comunități*: studiu de caz privind populația de cai liberi din Delta Dunării, analizând contribuția speciilor la menținerea echilibrului ecosistemic și la dezvoltarea comunităților locale;
- *Condițiile din ferme și legătura cu sănătatea* – discuții despre impactul condițiilor de viață ale animalelor din ferme asupra bunăstării acestora și asupra calității alimentelor consumate de oameni.

Profesorul poate ghida studiile de caz prin întrebări deschise, sesiuni de brainstorming, discuții în grupuri mici și prezentări, încurajând elevii să argumenteze, să propună soluții și să reflecteze asupra responsabilităților individuale și colective. Studiile de caz pot fi adaptate la nivelul de vârstă și la ritmul fiecărui elev, iar rezultatele discuțiilor pot fi valorificate prin postere, prezentări digitale sau rapoarte, stimulând colaborarea și implicarea activă.

Diversitatea activităților de învățare poate fi îmbogățită semnificativ prin *integrarea instrumentelor și a tehnologiilor digitale*. Elevii pot realiza prezentări, materiale video sau alte proiecte interactive, utilizând resurse digitale variate. De asemenea, se pot organiza expoziții și prezentări de lucrări artistice realizate atât prin metode tradiționale (creion, acuarelă, cărbune), cât și digitale. Aceste activități pot fi valorificate în cadrul concursurilor și expozițiilor școlare la nivel local, regional sau național, sprijinind dezvoltarea creativității, a talentului artistic și a competențelor de prezentare ale elevilor.

Dezvoltarea abilităților de discurs oral liber în fața colegilor sau a unui public necunoscut reprezintă un aspect esențial în predarea disciplinei opționale *Ora cu și pentru animale*. Crearea unui cadru adecvat, care să încurajeze elevii să-și prezinte propriile lucrări despre animale și lumea în care trăiesc, contribuie semnificativ la îmbunătățirea competențelor de comunicare și la consolidarea încrederii în sine. Prin prezentări, discuții libere sau dezbateri pe teme legate de animale, profesorii pot stimula elevii să vorbească deschis și argumentat, să structureze informația într-un mod coerent și captivant, să gestioneze emoțiile legate de vorbitul în public și să răspundă întrebărilor sau comentariilor audienței. Astfel, predarea disciplinei devine nu doar un prilej de a învăța lucruri noi despre animale, ci și o oportunitate de a dezvolta competențe de comunicare și de a dobândi încredere în propriile abilități de prezentare.

O atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării gândirii critice în analiza surselor de informație. Evaluarea informațiilor din mass-media, internet sau oferite de inteligența artificială reprezintă o responsabilitate comună a cadrului didactic și a elevilor. Este esențial ca aceștia să învețe să verifice informațiile comparându-le cu fapte recunoscute științific și să identifice argumentele pro și contra, pentru a-și consolida capacitatea de gândire critică. Profesorul ghidează discuțiile astfel încât elevii să poată diferenția sursele sigure de cele nesigure, oferind exemple concrete din mass-media legate de diverse specii de animale sau cazuri de abuz; astfel, se încurajează dialogul argumentat și responsabil.

Instruirea diferențiată pornește de la realitatea că elevii învață în ritmuri și moduri diferite și au niveluri variate de cunoștințe și competențe. Pentru a aplica eficient acest tip de instruire, profesorul trebuie să cunoască nivelul de pregătire al fiecărui elev. Instruirea diferențiată presupune o analiză atentă a stilurilor de învățare, a ritmului de asimilare a informațiilor și a tipurilor predominante de inteligență. Pe această bază, sarcinile de lucru sunt adaptate nevoilor fiecărui elev, iar distribuirea activităților sau formarea grupurilor se realizează ținând cont de aceste criterii, astfel încât toți elevii să fie sprijiniți în mod adecvat în procesul de învățare.

În cadrul disciplinei, cadrele didactice vor acorda o atenție deosebită *incluziunii elevilor* cu cerințe educaționale speciale (CES) și a celor cu diverse forme de neurodivergență (autism, ADHD, dislexie etc.). Opționalul *Ora cu și pentru animale* oferă multiple oportunități de integrare, deoarece relația om–animal favorizează empatia, respectarea ritmului individual, înțelegerea și acceptarea diferențelor. Profesorii sunt încurajați să adapteze activitățile la particularitățile fiecărui elev, având în vedere stilul de învățare, nivelul de confort emoțional, ritmul de lucru și canalele senzoriale dominante. Exemple de adaptări posibile includ:

- sarcini vizuale pentru elevii care procesează mai ușor informația vizuală;
- activități practice și tactile: modelare, desen, asamblare de adăposturi, explorare de materiale naturale;
- prezentări orale scurte, realizate în perechi, pentru elevii care se simt inconfortabil să vorbească în fața unui grup;
- acordarea de timp suplimentar pentru realizarea sarcinilor;
- explicații structurate în pași clari și previzibili.

Paralelismele dintre modul în care animalele își gestionează vulnerabilitatea și felul în care oamenii depășesc dificultățile pot deveni un instrument educațional valoros pentru incluziune. Discuțiile despre animalele care își pierd un simț sau o abilitate motrică și modalitățile prin care se adaptează pot deschide discuții legate de toleranță, diversitate, acceptare și respectul datorat fiecărei ființe. În același mod, temele care vizează abuzul, neglijența sau violența asupra animalelor pot fi corelate cu discuții despre bullying, excludere și comportamente agresive în rândul elevilor. Aceștia sunt încurajați să exploreze cum se simt animalele, cum pot fi recunoscute comportamentele dăunătoare în contrast cu cele protectoare și ce înseamnă respectul în relația cu un animal și, prin extensie, în relația cu un coleg. Astfel, ei înțeleg că bunăstarea nu se referă doar la o stare fizică, ci și la una emoțională, atât în cazul animalelor, cât și al oamenilor.

Profesorii pot utiliza exemple pozitive, precum animale salvate, animale care depășesc obstacole sau situații bazate pe cooperare și grijă, pentru a consolida modele de comportament prosocial și empatic. Prin crearea unui climat sigur, tolerant și previzibil, cadrul didactic facilitează participarea tuturor elevilor, inclusiv a celor cu CES, la activitățile de învățare, oferind nu doar cunoștințe despre animale, ci și un spațiu de dezvoltare socio-emoțională. În acest fel, elevii își pot dezvolta treptat empatia, respectul și responsabilitatea față de fiecare formă de viață.

Colaborarea dintre profesori, părinți, psihologul/consilierul școlar și profesorii de sprijin facilitează adaptarea programei și organizarea activităților de învățare în funcție de nevoile individuale ale fiecărui elev. Pentru elevii supradotați pot fi aplicate strategii de accelerare sau de aprofundare a învățării, astfel încât să fie menținut interesul și nivelul adecvat de provocare intelectuală. Învățarea diferențiată este esențială atât pentru susținerea elevilor cu dizabilități sau cerințe educaționale speciale, cât și pentru valorificarea potențialului elevilor supradotați, contribuind la diversificarea experiențelor educaționale și la creșterea implicării tuturor elevilor din clasă.

În activitatea didactică, profesorul poate adapta cel puțin patru elemente esențiale — conținuturile, procesul, produsele și mediul de învățare — astfel încât acestea să corespundă profilului psiho-educational al fiecărui elev:

- *Conținutul* poate fi adaptat la nevoile și interesele elevilor, prezentând informațiile într-o formă accesibilă și relevantă pentru diferite stiluri de învățare. De exemplu, elevilor cu inteligență naturalistă li se pot propune studii de caz despre habitate, conservare și interacțiuni om–animal, însoțite de activități de observație în mediul natural.

- *Procesul de învățare* poate fi ajustat prin metode variate, care facilitează înțelegerea conceptelor. Elevii cu inteligență vizual-spațială pot utiliza diagrame, hărți conceptuale sau modele 3D, iar cei cu inteligență kinestezică pot învăța prin activități practice, precum simulări, experimente simple sau construirea unor mini-habitate.

- *Produsele învățării* pot reflecta modalități diferite de exprimare și evidențiere a progresului. Elevii cu inteligență lingvistică pot realiza prezentări, eseuri sau interviuri, în timp ce elevii cu inteligență muzicală pot crea compoziții inspirate de natură, jingle-uri educative sau fundaluri sonore pentru materiale multimedia.

- *Mediul de învățare* poate fi organizat flexibil, pentru a răspunde diversității din clasă. Activitățile pot include vizite la adăposturi sau sanctuare, utilizarea resurselor digitale interactive, proiecte în grupuri mici sau colaborări cu organizații specializate în protecția animalelor. Astfel, profesorul creează contexte autentice de învățare, care stimulează implicarea, colaborarea și conexiunea emoțională a elevilor cu temele abordate.

Pentru implementarea coerentă a disciplinei, se recomandă ca, la nivelul fiecărui județ/ Municipiului București, să fie constituită o listă actualizată de parteneri instituționali și organizații de profil (ONG-uri, cabinete veterinare, centre de reabilitare etc.) care pot sprijini activitățile educaționale la nivel local. De asemenea, este importantă valorificarea parteneriatelor cu organizații și rețele naționale, care pot oferi resurse, expertiză și suport metodologic, consolidând astfel impactul formativ al disciplinei.

În procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei opționale, este recomandată utilizarea unei varietăți de materiale scrise și digitale menite să stârnească curiozitatea și interesul elevilor și să sprijine dezvoltarea competențelor asumate:

- *Materialele scrise* includ *enciclopedii* și *atlase* bogate în informații și imagini colorate despre diverse specii de animale, despre habitatul și comportamentele lor, precum și *cărți de povești* sau *texte educative* în care animalele devin personaje apropiate copiilor, facilitând învățarea prin narațiune. *Fișele de activitate* care pot conține exerciții de observare, desen, completare sau răspuns la întrebări oferă elevilor ocazia de a lucra într-un ritm personal. *Pliantele* și *broșurile* despre protecția animalelor și biodiversitate pot fi folosite ca suport în cadrul discuțiilor despre responsabilitate și grijă față de natură, iar *posterele* cu animale, ecosisteme sau lanțuri trofice contribuie la crearea unei atmosfere calde și stimulante în sala de clasă, oferind totodată puncte de pornire pentru conversații și activități interactive;

- *Materialele digitale* îmbogățesc semnificativ procesul de învățare, oferind elevilor oportunitatea de a explora lumea animalelor într-un mod atractiv și interactiv. *Prezentările digitale* pot reuni imagini, animații și informații structurate clar, facilitând înțelegerea noilor conținuturi. *Videoclipurile* și *documentarele* scurte, provenite din surse sau platforme educaționale, permit observarea comportamentelor animalelor în mediul lor natural și transformă lecția într-o fereastră deschisă către viața reală. De asemenea, *aplicațiile educaționale interactive*, jocurile digitale și simulările tematice îi ajută pe elevi să învețe prin experimentare, rezolvare de probleme și explorare. *Website-urile educative* le oferă copiilor acces la lecții suplimentare, fișe de lucru, teste și activități multimedia, sprijinind învățarea individuală sau colaborativă. *Tehnologiile de realitate augmentată* permit ca animalele „să prindă viață” pe ecran, oferind o experiență uimitoare și memorabilă de observare tridimensională. *Platformele de evaluare digitală* pot fi folosite pentru realizarea de chestionare, quiz-uri sau teste tematice, la care elevii pot răspunde în timp real, facilitând atât feedbackul imediat, cât și implicarea activă.

Evaluarea formativă va fi utilizată preponderent în cadrul disciplinei, deoarece permite o monitorizare permanentă a progresului elevilor și o ajustare continuă a activităților în funcție de ritmul, nevoile și stilurile lor de învățare. Observarea continuă, feedbackul imediat și discuțiile constructive îi ajută pe elevi să-și conștientizeze evoluția și să își îmbunătățească treptat competențele. Într-o lecție dedicată clasificării animalelor, de exemplu, profesorul poate urmări modul în care elevii grupează diferite specii după caracteristici comune (mamifere, păsări, reptile etc.), corectând pe loc neînțelegerile și consolidând răspunsurile corecte prin explicații suplimentare, comparații sau exemple vizuale. Într-o altă activitate, care vizează înțelegerea nevoilor de bază ale animalelor de companie, cadrul didactic poate observa felul în care elevii identifică cerințele specifice fiecărui animal (hrană adecvată, adăpost sigur, posibilități de socializare, îngrijire medicală) oferind exemple din experiența proprie, din observații reale sau din activități desfășurate împreună în clasă.

În completare, pot fi folosite fișe de autoevaluare și reflecție, prin care elevii își analizează propriile atitudini față de animale sau cunoștințele dobândite. Aceste fișe contribuie la dezvoltarea unor abilități importante, precum autoevaluarea, gândirea critică și metacognitivă, autonomia și motivația pentru învățare.

De asemenea, jocurile educative și aplicațiile interactive pot fi integrate în procesul de evaluare formativă, oferind un mod plăcut și antrenant de verificare a înțelegerii. Rezultatele generate de aceste instrumente digitale oferă profesorului informații clare și imediate despre progresul fiecărui elev.

Evaluarea formativă poate include și prezentări individuale sau de grup, orale sau digitale, pe teme variate, precum „Cum aleg un animal de companie corect?” sau „Cum recunoaștem semnele de stres la animale?”. Aceste activități consolidează cunoștințele, dezvoltă abilitățile de comunicare și stimulează cooperarea între colegi. Profesorul poate oferi feedback constructiv fiecărui elev, evaluând atât calitatea conținutului, cât și creativitatea, implicarea și modul de prezentare.

Evaluarea sumativă poate fi realizată printr-o combinație de metode adaptate nevoilor și preferințelor elevilor, astfel încât să ofere o imagine clară asupra competențelor dobândite. O metodă recomandată este *proiectul*, care stimulează învățarea activă, colaborativă și creativă, oferind elevilor libertate de exprimare și relevanță pentru viața reală. Prin proiect, elevii pot realiza conexiuni între diferite discipline și domenii de studiu. Profesorul poate solicita fiecărui elev să aleagă un animal sau un ecosistem și să realizeze o cercetare detaliată, care să includă aspecte precum habitatul, alimentația, comportamentul și conservarea. Rezultatele pot fi prezentate sub forma unui raport scris sau a unei prezentări digitale și evaluate conform unor criterii clare, precum conținutul științific, creativitatea, organizarea informației și modul de prezentare.

Portofoliul tematic, început inițial ca instrument de evaluare formativă, poate fi valorificat și în scop sumativ. Profesorul poate analiza complexitatea portofoliului, calitatea muncii și progresul elevilor pe parcursul fiecărui modul sau al anului școlar. Portofoliul poate fi realizat atât fizic, cât și prin aplicații digitale, sub formă de hărți conceptuale, prezentări sau alte resurse interactive, oferind elevilor posibilitatea de a documenta, reflecta și valorifica munca lor pe parcursul procesului de învățare.

Pentru a facilita implementarea disciplinei opționale, se pot contura câteva *repere privind desfășurarea unei activități de învățare*, care să integreze obiectivele de formare a competențelor specifice și generale. În acest context, o activitate sugestivă este proiectul dedicat adopției animalelor, care se încadrează în domeniul de conținut „Îngrijirea și protecția animalelor”. Această activitate permite elevilor să exploreze problematica adopției responsabile, să realizeze cercetări, să propună soluții și să își prezinte concluziile, dezvoltând atât cunoștințe, cât și abilități practice, atitudini responsabile și competențe de comunicare și colaborare. Prin astfel de proiecte, procesul de învățare devine activ, integrator și relevant pentru viața reală.

Titlul proiectului: *Adoptă și schimbă o viață!*

Competențe specifice vizate:

- CS 1.5. Aplicarea principiilor de empatie și respect față de animale în contextul realităților cotidiene;
- CS 3.1. Recunoașterea/identificarea unor reguli de igienă, prevenție și protecție pentru dezvoltarea unui comportament responsabil în interacțiunea cu animalele

Scopul proiectului: creșterea gradului de conștientizare în rândul elevilor cu privire la importanța adopției animalelor fără stăpân, promovarea responsabilității în îngrijirea animalelor de companie și facilitarea colaborării între școli și adăposturile de animale.

Obiectivele de învățare:

- informarea elevilor cu privire la beneficiile adopției animalelor și la importanța sterilizării și vaccinării acestora;

- organizarea unei campanii de sensibilizare în comunitate privind adopția animalelor fără stăpân;
- încurajarea participării elevilor la activități de voluntariat în adăposturi sau centre pentru animale;
- dezvoltarea abilităților de colaborare și comunicare prin implicarea elevilor în activități de grup și proiecte comunitare.

Grupul țintă:

- elevii din clasa a V/VI-a cu posibilitatea de adaptare a proiectului și pentru alte cicluri de învățământ;
- comunitatea locală, incluzând părinți, cadre didactice și ceilalți membri ai comunității.

Durata proiectului:

- proiectul se poate desfășura pe parcursul a 6 săptămâni, cu posibilitatea de adaptare a duratei în funcție de momentul demarării, de orarul școlii, de calendarul anului școlar sau de calendarul programelor „Școala Altfel” sau „Șăptămâna Verde”.

Parteneri:

- școala și cadrele didactice, care coordonează și sprijină derularea proiectului;
- adăposturi de animale locale, fie ONG-uri, fie instituții ale autorităților locale;
- medici veterinari din comunitate, care pot oferi expertiză și ghidaj practic;
- părinți și voluntari din comunitate, implicați în activități și proiecte alături de elevi.

Etapele proiectului:

a. Planificarea (Săptămâna 1)

- *formarea echipelor de proiect:* elevii vor fi împărțiți în echipe de 4–5 membri, fiecare echipă având un rol specific (comunicare, creație, organizare evenimente etc.);
- *stabilirea responsabilităților:* echipele primesc sarcini clare, cum ar fi elaborarea materialelor de informare, organizarea de activități educative sau coordonarea cu partenerii locali;
- *întâlnirea cu partenerii:* reprezentanți ai școlii și ai adăposturilor de animale se întâlnesc pentru a stabili obiective comune și a coordona activitățile;
- *stabilirea calendarului de activități:* se elaborează un plan detaliat cu activitățile săptămânale și datele de desfășurare.

b. Culegerea informațiilor și pregătirea materialelor (Săptămâna 2)

- *culegerea informațiilor despre adopția animalelor:* elevii documentează beneficiile adopției, situația animalelor fără stăpân și bune practici în îngrijirea animalelor de companie, prezentând informațiile în cadrul orelor de la clasă;
- *elaborarea materialelor de promovare:* echipele creează afișe, pliante, prezentări sau scurtmetraje pe teme precum adopția și îngrijirea responsabilă a animalelor.

c. Campanie de informare și conștientizare (Săptămânile 3–4)

- *prezentări în școală:* echipele organizează sesiuni de informare pentru elevii din alte clase, evidențiind importanța adopției și îngrijirii animalelor;
- *campanie de promovare la nivelul comunității:* elevii pot realiza postări, videoclipuri și infografice pe rețelele de socializare pentru a promova adopția animalelor din adăposturile locale;
- *organizarea unui eveniment de conștientizare:* organizarea unui eveniment la școală sau în comunitate, în cadrul căruia elevii își prezintă rezultatele activităților desfășurate, distribuie materiale informative și organizează o expoziție de fotografii și povești de succes ale animalelor adoptate.

d. Vizite și activități de voluntariat la adăposturi (Săptămâna 5)

- *vizite la adăposturi:* elevii vizitează adăposturile locale pentru a vedea animalele disponibile pentru adopție și a înțelege activitatea acestora;
- *activități de voluntariat:* participarea la curățenie, îngrijirea animalelor și organizarea de evenimente de promovare a adopțiilor.

În timpul vizitelor și activităților de voluntariat, profesorii și personalul adăposturilor asigură condiții de siguranță adecvate, inclusiv supraveghere atentă, respectarea regulilor de igienă, purtarea echipamentului de protecție necesar (mănuși, dezinfectant) și orientarea elevilor către un comportament sigur în preajma animalelor.

Participarea elevilor la aceste activități presupune obținerea acordului scris al părinților sau tutorilor legali, similar oricărei alte activități extrașcolare.

e. Evaluarea și reflecția (Săptămâna 6)

- *evaluarea rezultatelor*: fiecare echipă prezintă un raport final cu activitățile și rezultatele obținute, cum ar fi numărul de animale adoptate sau persoane informate;
- *reflecție asupra proiectului*: se organizează o sesiune de discuții și se completează un chestionar de (auto)evaluare, pentru ca elevii să reflecteze la propriul comportament în cadrul proiectului, să analizeze activitățile și rezultatele și să identifice modalități de aplicare în viitor a cunoștințelor/experienței dobândite.

Resursele necesare:

- materiale de scris și pentru creație: hârtie, markere, postere pentru realizarea afișelor și a materialelor informative;
- acces la computere și internet pentru documentare, realizarea proiectelor digitale și derularea campaniilor online;
- suport multimedia: proiector, tablă smart, cameră video/smartphone pentru prezentări și înregistrări;
- parteneriate și colaborări cu adăposturile de animale pentru facilitarea vizitelor și activităților de voluntariat;
- spații adecvate pentru organizarea evenimentelor de sensibilizare și a expozițiilor realizate de elevi.

Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor:

- evaluarea proiectului se va realiza pe baza unor indicatori precum: numărul de animale adoptate ca urmare a campaniei; gradul de implicare al elevilor în activitățile desfășurate, inclusiv prezentări și activități de voluntariat; feedback-ul primit de la comunitate și parteneri;
- rezultatele proiectului pot fi diseminate prin articole în revista sau ziarul școlii, pe site-ul școlii sau prin intermediul posturilor locale de radio și televiziune, oferind vizibilitate eforturilor elevilor și impactului asupra comunității.

Completarea portofoliului personal: elevii pot include în portofoliu toate materialele rezultate din proiect, precum materiale de promovare, chestionare, fotografii, interviuri sau articole publicate în mass-media, oferindu-le astfel un istoric al implicării și progresului lor.

În concluzie, întregul demers didactic al disciplinei opționale *Ora cu și pentru animale* se bazează pe o abordare modernă, centrată pe dezvoltarea competențelor prin activități și conținuturi captivante, având ca temă principală animalele din jurul nostru. Elevii sunt implicați activ în procesul de învățare, iar atenția se concentrează pe formarea de atitudini pozitive față de animale și mediul înconjurător. Aceste atitudini stimulează motivația interioară a elevilor și contribuie la succesul lor școlar, transformându-i în cetățeni responsabili și implicați în protejarea vieții și a biodiversității. Prin această abordare integrată, elevii nu doar învață despre animale, ci dobândesc o înțelegere profundă a rolului lor în ecosistem, a interdependenței dintre oameni și natură și a responsabilității morale de a proteja și respecta toate formele de viață.

Referințe bibliografice

1. Bekoff, M. (2014). *Rewilding our hearts: Building pathways of compassion and coexistence*. New World Library. <https://www.newworldlibrary.com/Books/RewildingOurHearts>
2. Broom, D. M., & Fraser, A. F. (2015). *Domestic animal behaviour and welfare* (5th ed.). CABI. <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781780645391/>
3. European Commission. (2023). *Council Recommendation on stepping up EU actions to combat antimicrobial resistance (AMR)*. https://health.ec.europa.eu/publications/council-recommendation-combating-amr-2023_en
4. Fawcett, A. (2018). Humane education: A guide for teachers. *Journal of Veterinary Medical Education*, 45(3), 363–371. <https://doi.org/10.3138/jvme.0916-152r1>
5. Gardner, H. (2020). *Teoria inteligențelor multiple*. Editura Curtea Veche, București
6. Kahn, P. H., Jr. (2021). The human–animal bond in children: Implications for healthy development. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 9(1), 34–50. <https://www.apa-hai.org/human-animal-interaction-bulletin>
7. Mellor, D. J., & Beausoleil, N. J. (2020). The Five Domains model: A comprehensive framework for assessing animal welfare. *Animals*, 10(10), 1870. <https://doi.org/10.3390/ani10101870>
8. Ministerul Educației. (2023). *Profilul de formare al absolventului – Ordin nr. 6371/2023*. https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2023/preuniversitar_root/Curriculum/profil_absolvent_consultare/Profilul_absolventului_prezentare_detaliata.pdf
9. Ministerul Educației. (2022). *Repere pentru proiectarea curriculumului național*. București: Ministerul Educației. <https://www.edu.ro/sites/default/files/202203/Repere%20pentru%20proiectarea%20curriculumului%20national.pdf>
10. Proctor, H. (2012). Animal sentience: Where are we and where are we heading? *Animals*, 2(4), 628–639. <https://doi.org/10.3390/ani2040628>
11. Serpell, J. (Ed.). (2019). *The domestic dog: Its evolution, behavior and interactions with people* (2nd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781139161800>
12. UNESCO. (2019). *Education for Sustainable Development Goals: Learning objectives*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>
13. WHO, WOA, FAO, & UNEP. (2022). *One Health Joint Plan of Action (2022–2026)*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240059139>
14. *** Fundația Visul Luanei, Centrul de Salavare și Reabilitare al Animalelor Sălbatic (2024). *Informații generale privind animalele sălbatic din mediul urban*

Documente normative naționale

1. Legea nr. 9/2008 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 33/2008.
2. Legea nr. 60/2004 pentru aprobarea Convenției europene privind protecția animalelor de companie. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257/2004.
3. Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, cu modificările ulterioare. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 106/2004.
4. Legea nr. 227/2018 privind circulația vehiculelor cu tracțiune animală. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1027/2018.
5. Ordonanța de urgență nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 343/2007.
6. Ordonanța de urgență nr. 155/2001 privind aprobarea Planului Național de Acțiune pentru protecția animalelor. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 709/2001.

Documente europene și internaționale

1. Bern Convention. (1979). *Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats*. Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/bern-convention>
2. Convention on Biological Diversity. (1992). <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>
3. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES). (1973). <https://cites.org/eng/disc/text.php>

4. Council of Europe. (1987). *European Convention for the Protection of Pet Animals*. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=125>
5. European Union. (1998). *Directive 98/58/EC on the protection of animals kept for farming purposes*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31998L0058>
6. European Union. (2005). *Regulation (EC) No 1/2005 on the protection of animals during transport*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32005R0001>
7. European Union. (2010). *Directive 2010/63/EU on the protection of animals used for scientific purposes*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0063>
8. UNESCO. (1978). *Universal Declaration of Animal Rights*. <https://unesdoc.unesco.org/>

Resurse educaționale

1. BBC Bitesize. <https://www.bbc.co.uk/bitesize>
2. C4C- Platformă educațională pentru elevii cu CES. <https://www.c4c.ro/servicii/platforma-e-learning/>
3. Digitaliada. (n.d.). Resurse pentru profesori. <https://www.digitaliada.ro/>
4. Exploratorium. (n.d.). <https://www.exploratorium.edu/>
5. iNaturalist. (n.d.). Seek App. https://www.inaturalist.org/pages/seek_app
6. Learning for Nature. (n.d.). Google Earth Stories. <https://www.learningfornature.org/en/google-earth-stories/>
7. National Geographic Kids. (n.d.). <https://kids.nationalgeographic.com/>
8. PETA Kids. (n.d.). Educational Materials. <https://www.petakids.com/>
9. SeaWorld. (n.d.). Animal Sounds & Species Information. <https://seaworld.org/animals/sounds/>
10. Twinkl. (n.d.). Animale sălbatice din România. <https://www.twinkl.ro/teaching-wiki/animale-salbatice-din-romania>
11. World Wildlife Fund (WWF). (n.d.). Teaching Resources. <https://www.worldwildlife.org/teaching-resources>

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
Petre-Ghiță Cristina	Profesor doctor/ Gradul I	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov
Barbu Daniela	Profesor doctor/ Gradul I	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov
Neagu Cătălina Luiza	Profesor/ Gradul I	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov
Tudora Hilde Andrada Ștefania	Director	Consiliul Județean Ilfov, Direcția Protecția Animalelor
Dr. Lixandru Laura-Mădălina	Cercetător, Medic veterinar/doctor	Universitatea Estoniană de Științe ale Vieții
Dr. Vasiliu Oana	Medic veterinar/doctorand	Centrul de Salvare și Reabilitare al Animalelor Sălbatic „Visul Luanei”
Dr. Roșu Ovidiu	Medic veterinar/doctor	Centrul de Salvare și Reabilitare al Animalelor Sălbatic „Visul Luanei”

CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI⁽¹⁵⁾

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
...	...	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare
...	Inspector de specialitate/expert desemnat	Ministerul Educației și Cercetării / ...